

ALEGEREA MODELULUI DE ORGANIZARE A CONTABILITĂȚII MANAGERIALE LA ENTITĂȚILE DE TRANSPORT AUTO

Lect. sup. Stela Caraman, ASEM

This article examines the choice of one individual model of managerial accounting by Moldovan motor enterprises. In this context the author considers it desirable to establish a mutual link between the components of managerial accounting and factors influencing their choice. This is illustrated in a table, especially worked out by the author. The use of the table would allow the managers to choose correctly the elements needed to create an individual model of managerial accounting.

O analiză a practicii de organizare și ținere a contabilității manageriale la entitățile de transport auto din Republica Moldova ne-a permis să formulăm următoarele concluzii:

- lipsa unei baze metodologice de organizare a contabilității manageriale conduce la dificultăți în implementarea ei la majoritatea entităților interesate. Pe de altă parte, este probabil ca ea nici să nu poată fi elaborată, dat fiind particularitățile individuale și unice ale fiecărei entități în parte, modificările multiple și neprevăzute ale mediului extern în care activează azi entitățile de transport auto, dar și din alte cauze obiective care influențează cerințele față de un anumit model de contabilitate managerială;
- probabilitatea redusă sau uneori, chiar imposibilitatea „împrumutării” unui model de organizare a contabilității manageriale de la entitățile care au implementat-o cu succes, dată fiind confidențialitatea informațiilor gestionare;
- existența informațiilor contradictorii referitoare la contabilitatea managerială nu permite specialiștilor autohtoni să aprecieze și să aleagă corect modelul adecvat de contabilitate managerială de care au nevoie, reieșind din specificul activității și necesitățile informaționale ale acestora.

Luând în considerație opiniile expuse mai sus, considerăm oportună elaborarea unui nomenclator al elementelor componente ale contabilității manageriale și al factorilor ce influențează alegerea lor, care ar oferi posibilitate conducătorilor să se orienteze în alegerea corectă a elementelor necesare pentru crearea unui model individual de contabilitate managerială. Alegerea corectă a elementelor contabilității manageriale, dar și organizarea ei corespunzătoare, contribuie atât la formarea bazei informaționale necesare luării deciziilor manageriale, cât și la efectuarea unei diagnosticări a stării entității, unei aprecieri a poziției ei concurențiale și a unei motivări efective a personalului.

În vederea alegerii raționale a elementelor contabilității manageriale necesare entităților de transport auto, autorul a elaborat un tabel special (tabelul 1), utilizarea căruia va permite stabilirea legăturii reciproce dintre elementele contabilității manageriale și grupa factorilor care determină alegerea acestora la o entitate. În tabelul recomandat, pe verticală, este prezentată lista elementelor contabilității manageriale care, de obicei, sunt cele mai solicitate (dar ea poate fi completată după necesități) și care pot fi alese pentru crearea unui model individual de contabilitate managerială, iar pe orizontală principalii factori care influențează asupra deciziei de selectare a elementelor, cum ar fi: mărimea entității (determinată de numărul de angajați și volumul anual al vânzărilor nete), obiectivele sale de activitate, precum și de necesitățile informaționale ale managerilor. La intersecția dintre rânduri și coloane se găsește răspunsul: afirmativ sau negativ, în ce privește alegerea unuia sau altuia dintre elementele enumerate ale contabilității manageriale.

Astfel, pentru unele entități, de regulă, de talie mică, un model individual de contabilitate managerială poate servi contabilitatea de producție. Obiectul unui asemenea model este costul, iar elementele lui de bază sunt: contabilitatea consumurilor și calculația costului serviciilor de transport, determinarea rezultatelor și luarea deciziilor în baza costului parțial. Informațiile oferite de acest model sunt necesare managerilor pentru luarea deciziilor operative de producție.

Pentru alte entități, un model adecvat de contabilitate managerială îl poate constitui așa-numita: variantă tradițională de ținere a contabilității manageriale, obiectele căreia sunt: costurile, veniturile și rezultatele. Elementele sale de bază sunt: baza normativă, sistemul de gestionare a costurilor, contabilitatea pe centre de responsabilitate, circuitul optimizat al documentelor contabile etc.

Pentru entitățile orientate spre atingerea obiectivelor strategice, sunt recomandate asemenea elemente ale contabilității manageriale, precum: planificarea strategică și analiza, gestionarea costurilor și rezultatelor pe segmente de activitate, balanța soldurilor echilibrate, analiza indicatorilor de calitate a serviciilor de transport prestate etc.

În concluzie, putem menționa faptul că alegerea corectă a unui model de contabilitate managerială și implementarea acestuia presupune:

- corelarea particularităților entității cu factorii care influențează asupra activității acesteia;
- evaluarea necesităților informaționale ale managerilor de toate nivelurile, reieșind din obiectivele acestora;
- selectarea elementelor contabilității manageriale necesare pentru crearea acesteia, pornind de la necesitățile informaționale, particularitățile și obiectivele entității;
- elaborarea măsurilor privind implementarea elementelor selectate ale contabilității manageriale.

Tabelul 1

Elementele contabilității manageriale și factorii care determină alegerea lor la întreprinderile de transport auto a încărcăturilor*

Nr. crt.	Grupa factorilor care determină alegerea elementelor Elementele contabilității manageriale	Mărimea entității			Specificul necesităților informaționale ale managerilor de nivel			Obiectivele entității		
		mare	medie	mică	superior (manageri financiari)	mediu (manageri de producție)	inferior (maștri, contabili)	strategice	tactice	operative
1.	Baza normativă (politica de contabilitate în scopurile contabilității manageriale, diverse regulamente de uz intern etc.)	+	+	-	-	+	+	-	+	+
2.	Planul de conturi în scopul contabilității manageriale	+	+	-	-	+	+	-	+	+
3.	Planificarea strategică și analiza	+	+	-	+	-	-	+	+	-
4.	Metoda BSC (balanța soldurilor echilibrate)	+	+	-	+	+	+	+	+	-
5.	Sistemul de bugetare	+	+	-	+	+	+	-	+	+
6.	Evidența consumurilor și calculația costurilor serviciilor de transport prestate	+	+	+	-	+	+	-	+	+
7.	Evidența consumurilor și determinarea rezultatelor în baza costului parțial (metoda Direct-cost)	+	+	+	+	+	+	-	-	+
8.	Evidența pe centre de răspundere	+	+	-	+	+	+	+	+	-
9.	Gestionarea consumurilor și a rezultatelor pe segmente de activitate	+	+	-	+	-	-	+	+	-
10.	Sistemul de control intern și raportare gestionară	+	+	+	+	+	+	+	+	+
11.	Evidența și analiza indicatorilor de calitate a serviciilor de transport prestate	+	+	-	+	+	+	+	+	+

* (+) - este rațională alegerea elementului contabilității manageriale în cazul influenței factorului respectiv;

(-) - imposibilitatea sau ineficiența alegerii elementului contabilității manageriale determinată de factorul respectiv.

Bibliografie:

1. *Contabilitatea managerială*. Colectiv de autori: coordonator – A.Nederița, Chișinău: ACAP, 2000.
2. Epuran M., Băbăiță V., Grosu C. *Contabilitate și control de gestiune*. – București: Editura Economică, 1999.
3. Needles B., Anderson H., Caldwell J. *Principiile de bază ale contabilității*. Trad. din engl. – Chișinău: Editura ARC, 2000.
4. *Бухгалтерский учёт на автомобильном транспорте*. Белуха Н. Т. «Техніка», Киев, 1968.
5. Каверина О.Д. *Управленческий учёт: системы, методы, процедуры*. – М.: Финансы и статистика, 2003.

6. Карпова В.В., Карпов А.В. *Учёт работы автотранспорта на предприятиях различных форм собственности: Практическое пособие.*- М.: Издательство ПРИОР, 2002.
7. *Учёт и отчетность на автомобильном транспорте.* – 2-е изд., перераб. и доп.: Учебник. Петрова Е. В., Чембер Н. Е., Новикова Н. Н. – М., «Транспорт», 1978.
8. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. *Бухгалтерский учёт: управленческий аспект.* Пер. с англ./ Под ред. Я.В. Соколова – М.: Финансы и статистика, 1995.